

Smittskyddsläkarens årsrapport för Kronobergs län 2022

I februari 2022 togs de flesta restriktionerna som gällde allmänheten gällande covid-19 bort. Restriktionerna påverkade många andra smittsamma sjukdomar också, både direkt genom minskad smittspridning av luftvägsinfektioner, men även indirekt genom minskat resande till andra länder. Färre utlandsresor påverkar risken att smittas av infektionssjukdomar som förekommer i andra länder. Exempelvis så ökade antalet personer som smittats med campylobakter utanför Sverige till nästan samma nivåer som sågs före pandemin, mer om det nedan. Inom sjukvården har dock flera av restriktionerna och rekommendationerna gällande covid-19 kvarstått eller fått återinföras när smittspridningen åter ökat.

Under hösten 2022 ökade spridningen av flera olika luftvägsvirus och smittspridningen av influensa, covid-19, RS-virus samt rhino/enterovirus har fortsatt även in på 2023. Detta har medfört en hög belastning på sjukvården då många varit sjuka och behövt vård samtidigt som fler personal än vanligt varit sjuka vilket påverkat bemanningen. Att så många luftvägsinfektioner sprids samtidigt är ovanligt och sannolikt till viss del en följd av att fler individer än vanligt är mottagliga efter att smittspridningen varit låg under pandemin på grund av restriktionerna.

Under 2022 spred sig apkoppor (benämns numera Mpox) för första gången i större utsträckning utanför Afrika i ett globalt utbrott med över 80 000 fall. I maj månad konstaterades det första fallet tillhörande detta utbrott i Sverige och fram till årsskiftet har drygt 240 fall konstaterats i vårt land, majoriteten i Stockholm. Apkoppor orsakas av ett ortopoxvirus (apkoppsvirus) och är i grunden en zoonos, det vill säga en sjukdom som kan överföras från djur till människa. Viruset kan även överföras direkt mellan människor och i det aktuella utbrottet har smittspridningen framför allt skett i samband med sexuella kontakter. Apkoppor smittar framför allt vid nära fysisk kontakt med en person som är infekterad och har symptom på sjukdomen. De vanligaste symptomen är blåsor/sår på huden, runt könsorganen eller på slemhinnor, svullna lymfkörtlar, feber, huvudvärk samt muskel- och ledvärk. De flesta blir inte allvarligt sjuka och det är relativt sällan som inläggande vård på sjukhus behövs även om det förekommer. Under sommaren och hösten kom möjligheten att vaccinera mot apkoppor, både i förebyggande syfte och efter att en person utsatts för smittrisk. Totalt har cirka 3000 individer i landet vaccinerats hittills.

Under året har även flera vaccinationsinsatser påbörjats utöver fortsatt vaccination mot covid-19 och den årligen återkommande influensavaccinationen. Före sommaren beslutades att vaccination mot mässling, röda hund, difteri, stelkramp, polio och kikhosta är kostnadsfria för alla i Kronobergs län oavsett ålder som vid medicinsk bedömning anses ha otillräckligt skydd mot någon av dessa sjukdomar. Även vaccination av gravida mot kikhosta enligt Folkhälsomyndighetens rekommendation är införd och i december startade det första särskilda nationella vaccinationsprogrammet mot pneumokockinfektion hos riskgrupper. Implementeringen har påbörjats och kommer fortsätta under våren 2023.

Nedan följer kommentarer till flertalet av de allmänfarliga och flera av de anmälningspliktiga sjukdomarna som diagnostiserats i Kronoberg under 2022, i bokstavsordning. På sista sidan finns en tabell som ger en överblick över utvecklingen av antalet fall av respektive sjukdom. Covid-19 ingår inte i denna årsrapport.

Apkoppor (Mpox)

I Kronoberg diagnostiserades fyra fall av apkoppor under 2022. Tre var smittade utomlands och en i Sverige. Ingen behövde inläggande vård på sjukhus. Cirka 10 personer har vaccinerats mot apkoppor i Kronoberg.

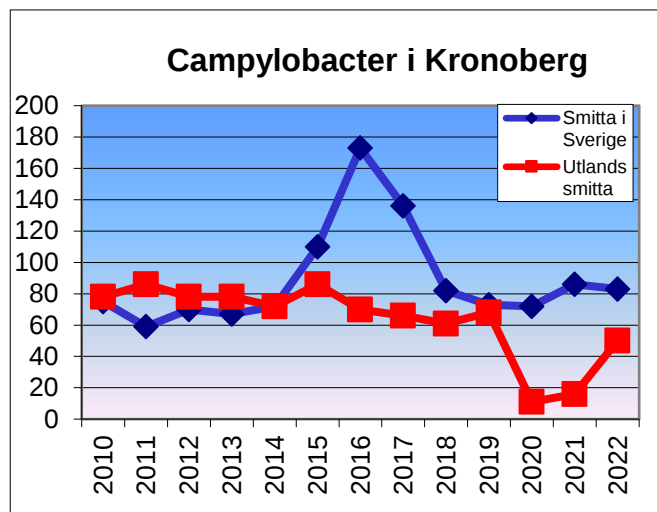
Campylobacter

Totalt konstaterades 133 fall i Kronoberg under 2022, varav 83 var smittade i Sverige.

Antalet inhemskt smittade ligger på ungefär samma nivå som förra året, dessa fall har inte påverkats av pandemin. Toppen 2016-2017 var kopplat till svensk färsk kyckling.

Efter att resandet efter pandemin åter ökat ses fler fall som smittats utomlands, nästan lika många fall som före pandemin. Majoriteten av dessa smittades i samband med resor inom Europa. Spanien var landet som oftast uppgavs som sannolikt smittland med 13 fall.

Fortsatt är det viktigt att tänka på köks- och handhygien när man lagar mat, exempelvis hanterar rå kyckling.

Cryptosporidium

Cryptosporider är protozoer som främst sprids via vatten. Typiska symptom är vattniga diarréer och buksmärtor. Inkubationstiden ligger normalt kring en vecka och de flesta tillfrisknar spontant inom någon enstaka vecka. I vissa fall kan dock besvären vara långvariga och mer besvärliga.

Under 2022 diagnostiserades 22 fall i Kronoberg vilket är ungefär lika många som året innan. Av dessa bedömdes 20 vara smittade i Sverige.

Denguefeber

Ett fall har anmälts 2022, sannolikt smittad i Indien.

Echinokockinfektion

Enda fallet som rapporterades under 2022 hade sannolikt smittats i Irak för många år sedan.

EHEC

Under 2022 diagnostiserades 20 fall av EHEC i länet, vilket är något fler än åren dessförinnan.

Majoriteten av fallen (16 fall) var sannolikt smittade i Sverige och det är samma trend som i landet som helhet med allt fler inhemskt smittade. Förutom fall där man misstänker koppling till gårdar och djur så finns EHEC nu också i matkedjan och det vanligaste är enstaka fall där ingen säker smittkälla kan påvisas. Alla fall som smittats i Sverige följs upp bland annat med en enkät för att om möjligt hitta samband med exempelvis intag av samma livsmedel.

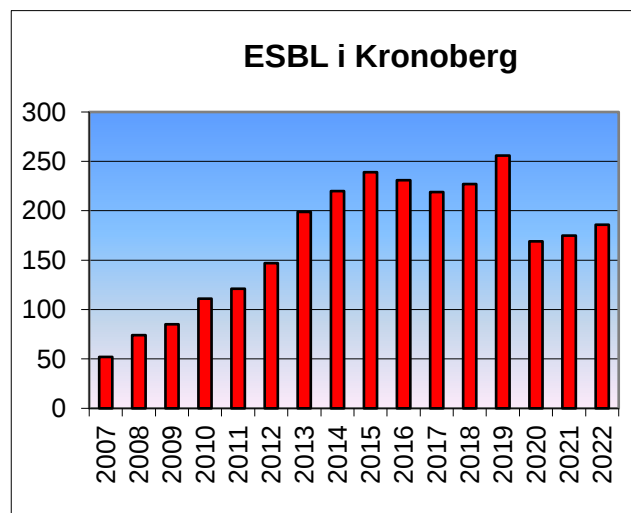
Entamöba histolytica

Inget fall har anmälts 2022.

ESBL och ESBL-carba

Under 2022 anmäldes fler fall både nationellt och i Kronoberg jämfört med 2021, sannolikt åtminstone delvis på grund av ökat resande. I Kronoberg var ökningen av antalet fall relativt liten, 186 fall 2022 jämfört med 175 fall under 2021.

Man skiljer ut ESBL-carba, dvs de stammar som utvecklat resistens mot karbapenemer. Under 2022 anmäldes fem fall av ESBL-carba i vårt län, samtliga smittade utomlands.

Giardia lamblia

Av de åtta fall som diagnostiserades 2022 hittades sju i samband med utredning av sjukdomssymptom. Ett fall upptäcktes hos symptomfri i samband med hälsoundersökning av asylsökande. Screening av giardia hos förskolebarn ingår i hälsoundersökningen. Två av de åtta fallen bedömdes vara smittade i Sverige.

Gonorré

Under senare år har antalet gonorréfall ökat i Sverige, framför allt i storstadsregionerna. Skåne har rapporterat en kraftig ökning även 2022. Även om antalet fall i Kronoberg är lägre än i storstäderna så ser även vi en ökning.

Under 2022 diagnostiserades 20 fall i Kronoberg jämfört med 13 fall både 2021 och 2020. Av de 20 fallen var 15 smittade i Sverige. Det var också något fler kvinnor (11 fall) som smittats än män (nio fall).

Hepatit A

Under 2022 anmäldes fyra fall av akut hepatit A vilket är lika många som under 2021. Tre av fallen kunde kopplas ihop och var smittade i samband med utlandsresa. Ett fall var sannolikt smittad i Sverige men trots omfattande smittspårning kunde ingen säker smittkälla fastställas.

Hepatit B

Under 2022 diagnostiserades sju nya fall i Kronoberg, sannolikt var samtliga smittade innan de kom till Sverige. Ingen akut hepatit B diagnostiserades 2022 utan alla fall bedömdes vara kronisk hepatit B.

Hepatit C

Antalet fall 2022 är nu åter ungefär lika många som före pandemin, förra året anmäldes 19 fall. Av de 19 anmälningarna hade sannolikt 10 individer smittats i Sverige. Intravenöst missbruk är den dominerande smittvägen hos de inhemska fallen även om det ibland är svårt att veta säkert. Inga fall av akut hepatit C anmäldes under 2022.

HIV

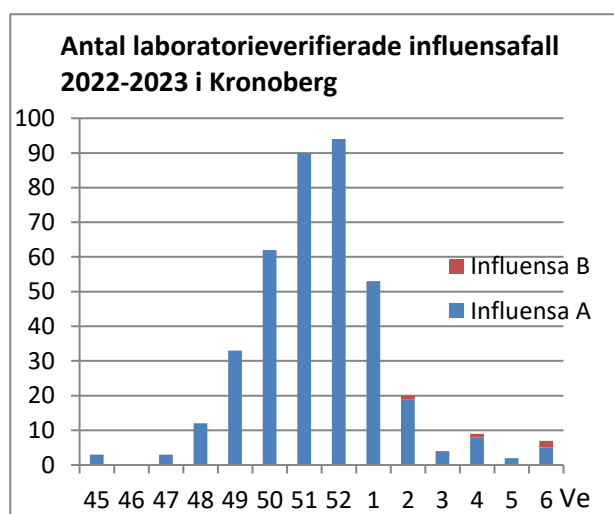
Under 2022 har fyra nya patienter anmälts i Kronoberg, samtliga smittade utomlands. Totalt har knappt 100 individer med HIV sin behandlande läkare i Kronoberg.

Influensa

Influensasäsongen 2022–2023 började lite tidigare än vanligt med en tydlig ökning av antalet fall redan i början av december. Då patientprover för covid-19 analyseras även för influensa är det fler fall totalt jämfört med innan pandemin.

Hittills har influensa A dominerat, lite ovanligt är dock att både H1N1 och H3N2 cirkulerat i ungefär samma omfattning fram tills årsskiftet. Belastningen på sjukvården under december och början av januari har varit hög då även covid-19 och RS-virus cirkulerat samtidigt och givit upphov till ökat vårdbehov.

Skyddseffekten av vaccinet mot att behöva sjukhusvård på grund av influensa har enligt Region Stockholm beräknats vara knappt 50% hos personer över 65 år.

Invasiva grupp A-streptokocker

Under 2022 sågs en viss återgång i antalet fall mot nivåerna före pandemin nationellt och i Kronoberg. I vårt län anmäldes åtta fall varav två hade ”klassisk barnsängsfeber”, tre individer hade en hud- och mjukdelsinfektion, två en septisk bild utan säkert fokus samt en individ hade en pneumoni orsakad av grupp A-streptokocker.

Invasiv infektion av Haemophilus influenzae typ B

Anmälningssplikten finns för att följa upp vaccinationseffekten av HIB-vaccinet som ingår i barnvaccinationsprogrammet sedan 1993. Under 2022 anmäldes fem fall. Fyra patienter var vuxna som inte ingått i vaccinationsprogrammet.

Kikhosta

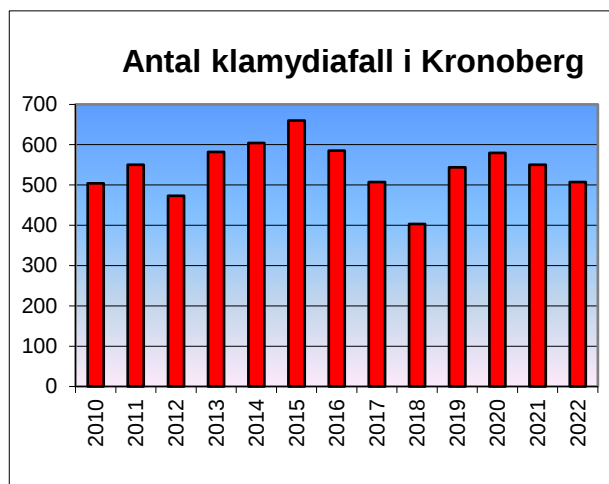
I Sverige var det endast 14 fall totalt av kikhosta 2022, i Kronoberg hade vi inga fall alls. Många andra luftvägsinfektioner har ökat efter att restriktionerna släpptes men kikhosta ligger fortfarande kvar på mycket låga nivåer. Tänk på diagnosen vid hosta och/eller apné hos små barn samt vid långvarig hosta hos vuxna om det finns spädbarn i omgivningen. Likaså hos gravida i sista trimestern. För att minska risken för spädbarn att insjukna rekommenderas numera gravida vaccination så att skyddande antikroppar kan föras över till fostret. Även om vaccinationen ger ett bra skydd så kan individen insjukna trots vaccination.

Klamydia

Klamydiafallen fortsatte minska något i Kronoberg under 2022 jämfört med 2020 och 2021. I vårt län hade vi 507 fall 2022 vilket är samma antal som 2017. I Sverige som helhet blev totalsiffran 2022 cirka 33 000 fall vilket däremot är en uppgång jämfört med 2021.

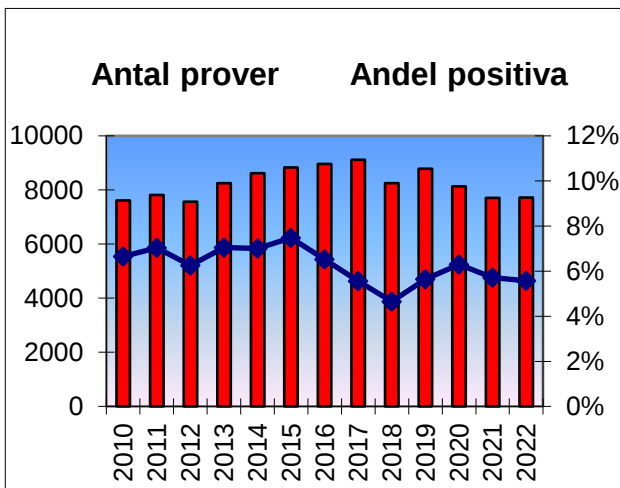
Medelåldern för kvinnor är knappt 23 år och för män drygt 25 år vilket är ungefär som tidigare år. Andelen kvinnor som testas positivt är 56%.

Andelen som upptäckts via smittspårning är cirka 46% vilket är något lägre andel än 2021. 88 % av fallen var smittade i Sverige.

Totalt har 7720 klamydiatest analyserats på Mikrobiologen i Växjö under 2022, vilket är oförändrat jämfört med 2021. Senaste 3-4 åren ses en tydlig ökning av antalet fall som testas positivt och som analyserats på annat laboratorium, till exempel via nätläkare. Under 2018 analyserades 95% av de positiva fallen på Mikrobiologen i Växjö medan det 2022 gått ner till 84%. Av denna anledning är det bara analyser utförda på Mikrobiologen i Växjö som redovisas i andelen positiva prover från och med 2018. På totalen är det således sannolikt ingen nedgång i antalet provtagna utan troligen en viss ökning senaste åren om man även räknar med analyser som utförs på andra laboratorium.

Egenprovtagningen (av prover analyserade på Mikrobiologen) utgör knappt 40% vilket är ungefär samma nivå som senaste åren. Staplarna i diagrammet nederst till höger visar antalet klamydiaanalyser som utförs årligen på Mikrobiologen i Växjö (både provtagna i vården och egentester). Linjen i diagrammet visar på andelen av testerna som är positiva för klamydia.

Legionella

Inga fall anmälda under 2022.

Listeria

Under 2022 anmäldes ett fall av listeria, sannolikt smittad i Sverige. Vid alla inhemska listeriafall görs en omfattande smittspårning men i fallet 2022 kunde ingen säker smittkälla påvisas.

Malaria

Två fall under 2022, båda fallen smittade i Uganda.

Meningokockinfektion (invasiv)

Inga fall under 2022 i Kronoberg.

MRSA

MRSA-fallen i Sverige ökade 2022 medan Kronoberg hade ungefär lika många fall som 2021 och 2020. 76 fall diagnostiserades i Kronoberg 2022.

Majoriteten av nya fall upptäckts via smittspårning/screening, medan knappt en tredjedel hittas vid utredning av sjukdomssymptom, dvs att patienten har en aktuell infektion orsakad av MRSA. Ungefär två tredjedelar av fallen bedömdes vara smittade i Sverige.

Mässling

Inga fall under 2022 i Kronoberg.

Papegojsjuka (Psittakos)

Inga fall under 2022 i Kronoberg.

Pneumokockinfektion (invasiv)

Från 2009 fram till sommaren 2018 var det Prevenar som ingick i barnvaccinationsprogrammet i Kronoberg. Sedan sommaren 2018 är det Synflorix som ges till barnen då det är upphandlat nationellt.

Under 2022 ökade fallen både nationellt och i vårt län, antalet insjuknade är nu åter på ungefär samma nivå som före pandemin. 30 fall anmälades 2022 i vårt län, alla utom tre insjuknade var vuxna. En tredjedel av alla fall i Kronoberg insjuknade under december och var i många fall en sekundärinfektion efter en viral luftvägsinfektion, till exempel covid-19 eller influensa.

Pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin

Nio fall anmälades under 2022 vilket är fler än tidigare år. Två utredningar på förskolor med anledning av resistenta pneumokocker hos förskolebarn bidrog till ökningen 2022. I en av utredningarna hittades ett fall utöver index och i det andra tre fall utöver index, totalt smittspårades över 70 individer i de båda smittspårningarna, både barn och vuxna. Förutom fallen kopplade till förskolorna var det två vuxna och ett litet barn som ej gick på förskola.

Alla fall av pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin smittspåras för att hitta kopplingar till bland annat förskola.

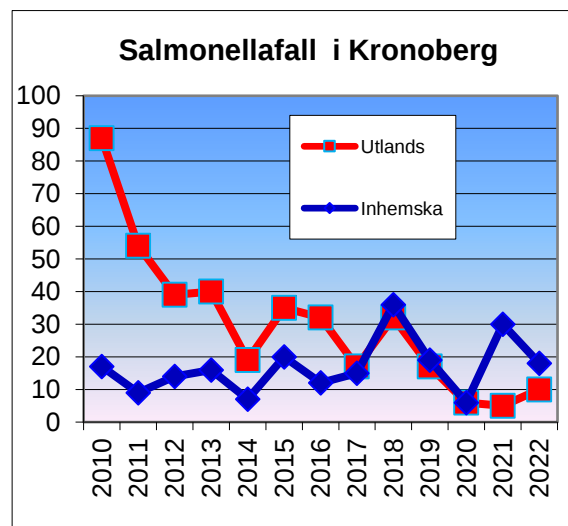
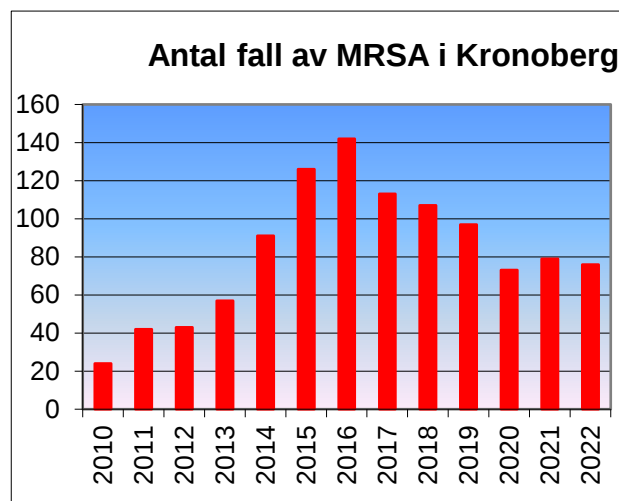
Påssjuka (Parotit)

Inga fall anmälades under 2022. Eftersom parotit är relativt ovanligt rekommenderas utöver serologi även PCR-prov från saliv och urin vid misstänkta fall. Vid konstaterade fall av parotit är det även viktigt att undersöka om närstående är vaccinerade.

Salmonella

Antalet fall i Kronoberg som var smittade i Sverige ligger på ungefär samma nivå som före pandemin. De som smittats utomlands har ökat något jämfört med förra året. Under 2022 rapporterades i Kronoberg 18 fall med smittland Sverige samt 10 fall som smittats utomlands.

Av de 10 utlandssmittade fallen uppgavs hälften vara smittade i Europa.

Shigella

Under 2022 anmälades åtta fall vilket är något fler än tidigare år. Fem var sannolikt smittade utomlands och tre var smittade i Sverige. Dessa tre tillhörde samma familj och hade haft kontakt med individ som varit utomlands och haft symptom förenliga med shigellainfektion. Alla fall av inhemsk shigellainfektion smittspåras noga.

Syfilis

Åtta patienter anmälades 2022, vilket är fler än de senaste åren. Precis som gonorré ökar syfilis i framför allt storstadsregionerna men även i Kronoberg ses en ökning. Fem var män och tre kvinnor, alla utom ett fall var smittade i Sverige.

TBE

I Sverige insjuknade något färre fall under 2022 jämfört med 2021. Fortfarande är det flest fall i Stockholms skärgård samt omkring de stora insjöarna, men TBE-smitta finns numera i stora delar av landet. Västra Götaland såg en tydlig uppgång 2021. I Kronoberg har vi de senaste 5-10 åren i genomsnitt haft två till tre fall varje år som är smittade i länet. Under 2022 anmälades fyra fall, varav tre sannolikt var smittade i länet. Ingen ändring av områden med ökad risk där vaccination rekommenderas, det är fortsatt Rottne med omnejd och Norrhult med omnejd, se mer information på vår hemsida. Även om individen vistas i områden utan ökad risk men är mycket ute i skog och mark så kan vaccination övervägas.

Tuberkulos

Under 2022 anmälades åtta fall, alla utom ett fall sannolikt smittade utomlands. Fyra av fallen smittade i Afrika, två sannolikt i Asien och ett i Europa. I fyra av fallen diagnostiserades infektionen i luftvägarna och de har således varit smittsamma. Körteltuberkulos hittades hos en patient medan i två fall satt infektionen i skelettet och i ett fall i magtarmkanalen.

Tyfoidfieber

Inga fall av tyfoidfieber eller paratyfoidfieber anmälades under 2022.

Vibrio exklusive kolera

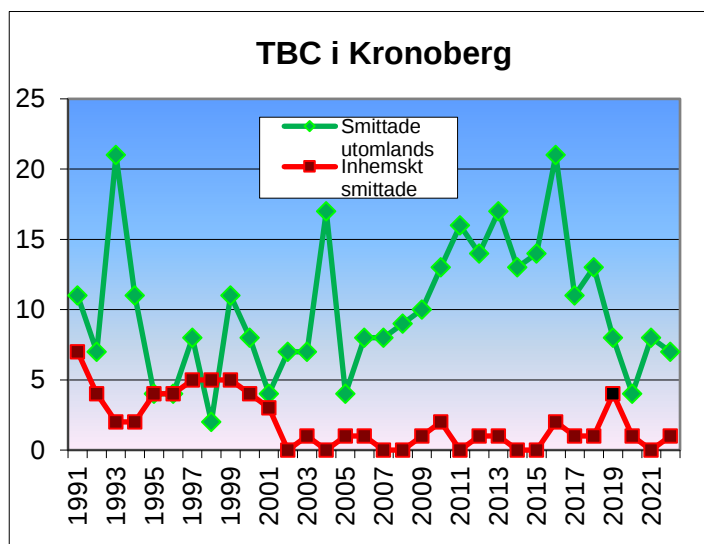
Dessa bakterier kan ge så kallad badsårsfeber, extern otit och tarmbesvär. Bakterierna är vanliga i bräckt vatten (t ex Östersjön) men kan även finnas i sötvatten. Under 2022 diagnostiserades ett fall i länet, odlingen tagen från hörselgången.

VRE

Vancomycin resistent enterokocker (VRE) förekommer av och till i mindre utbrott på olika håll i landet. På Vårdhygiens hemsida finns information om aktuella utbrott gällande VRE och andra resistent bakterier. I Kronoberg hade vi endast två fall 2022, båda smittade utomlands.

Yersinia

Under 2022 diagnostiserades 16 fall i Kronoberg vilket är jämförbart med nivån före pandemin, alla utom en sannolikt smittade i Sverige. I landet rapporterades inga större utbrott under förra året.

Kontakt

Smittskyddsläkare: Christian Blomkvist
Bitr. smittskyddsläkare: Hampus Hjorton
Smittskyddssköterska: Charlotte Svensson
Smittskyddssköterska: Jennifer Fältbacke

Tel: 0470-58 82 78

E-post: smittskyddet@kronoberg.se

Antalet anmälda fall i Kronoberg per år uppdelat på diagnos

Diagnos	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Allmänfarliga sjukdomar				Exkl. covid-19	Exkl. covid-19	Exkl. covid-19
Apkoppor	X	X	X	X	X	4
Campylobacter	202	143	141	83	102	133
Difteri	0	0	0	0	0	0
EHEC	17	25	16	16	13	20
Giardia lamblia	22	22	12	12	10	8
Gonorré	16	11	15	13	13	20
Hepatit A	0	4	4	0	4	4
Hepatit B	23	20	9	11	12	7
Hepatit C	19	18	18	11	17	19
Hepatit D	0	3	0	1	0	0
Hepatit E	0	0	1	0	0	0
HIV	3	8	4	4	2	4
HTLV VII infektion	0	0	1	0	0	0
Klamydia	507	403	544	580	550	507
Kolera	0	0	0	0	0	0
MRSA (anm.pliktig 2000)	113	107	97	73	79	76
Mjältbrand	0	0	0	0	0	0
Paratyfoidfeber	0	1	0	0	0	0
Pest	0	0	0	0	0	0
Pneumokock med nedsatt Pc känslighet	3	1	0	5	2	9
Rabies	0	0	0	0	0	0
Salmonellainfektion	32	68	36	12	35	28
därav inhemsk	15	36	19	6	30	18
Shigellainfektion	4	4	5	1	4	8
Syfilis	1	1	1	2	2	8
Tuberkulos	12	14	12	5	8	8
Tyfofoidfeber	0	1	2	1	0	0
Virala haemorragisk febrar exkl dengue sorkf.	0	0	0	0	0	0
Anmälningspliktiga sjukdomar						
Atypiska mycobacterier	12	7	8	6	10	3
Botulism	0	0	0	0	0	0
Brucellos	0	0	0	0	1	0
Cryptosporidium	14	6	21	28	23	22
Denguefeber	1	2	2	0	0	0
Echinokockinfektion	0	1	1	1	1	1
Entamoeba histolytica	0	0	0	0	0	0
ESBL producerande enterobacteriaceae	219	227	256	169	175	186
ESBL CARBA	1	2	3	2	3	5
Influensa	197	339	216	161	49	463
Invasiva Grupp A streptokocker	10	19	13	6	2	8
Invasiv haemophilus inf	3	6	6	6	5	5
Harpest (tularem)	0	0	0	0	0	0
Kikhosta	4	18	11	5	0	0
Legionellainfektion	0	1	2	1	2	0
Leptospirainfektion	0	0	0	0	0	0
Listeriainfektion	2	3	1	1	5	1
Malaria	0	2	7	1	2	2
Invasiv meningokockinfektion	1	1	0	1	1	0
Mässling	2	1	0	0	0	0
Papegojsjuka	5	1	1	3	3	0
Invasiv pneumokockinfektion	25	38	37	15	7	30
Påssjuka	1	0	0	0	0	0
Q-feber	0	0	0	0	0	0
Röda hund	0	0	0	0	0	0
TBE	3	6	3	1	3	4
Trikinos	0	0	0	0	0	0
VRE	7	2	0	1	1	2
Vibrio exkl kolera	0	8	1	2	2	1
Viral meningoencephalit	7	15	11	2	10	5
Yersiniainfektion	5	15	15	3	5	16
Summa	1493	1574	1533	1245	1163	1617